

13.2.2023

Kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisfoorumin ohjausryhmä
Sosiaali- ja terveysministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tehyn kannanotto Kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisfoorumin (KunFo) valmistelutyöstä ja ehdotuksista

KunFon kuntoutuksen koulutuksen kehittämisen suunnitelman valmistelutyössä ei ole otettu riittävästi huomioon työelämän eri ammattialojen tarpeita ja näkökulmia, joita ammattijärjestöt edustavat.

Fysio- ja toimintaterapeutteja, kuntoutuksen ohjaajia, jalkaterapeutteja ja apuvälineteknikoita edustavaa **Tehyä**, kuntoutusohjaajien **Kuntoutusohjaajat ry:tä** ja jalkaterapeuttien **Suomen Jalkojenhoitaja- ja Jalkaterapeuttiliitto ry** ei ole kuultu pian vuoden ajan kestäneen KunFon valmistelutyön aikana, tammikuun työpajaa lukuun ottamatta.

Kuitenkin työpajassa esitetyt ehdotukset koskevat erityisesti kuntoutuksen ohjaajien, jalkaterapeuttien ja apuvälineteknikoiden AMK-tutkintoja. AMK-tutkintoja ovat edustaneet valmisteluryhmissä fysio- ja toimintaterapeuttitaustaiset oppilaitosten ja yliopistojen edustajat. Vaikuttaminen KunFon valmistelutyöhön osallistuneiden kautta on jäänyt vaillinaisen tiedon varaan, koska valmisteluvaiheessa olevat esitykset on pidetty salaisina eikä niitä ole voinut jakaa. Moitimme tällaista valmistelutyön toteutustapaa.

Valmistelussa ei ole hyödynnetty sitä osaamista, tietämystä ja kokemusta, mitä ammattijärjestöillä on tarjottavissa kuntoutuksen osaamisen kehittämisessä. Rakenteita ei voi luotettavasti muuttaa, jos samalla ei arvioida muutosten vaikutuksia alan osaamistasoon tai koulutusjärjestelmäämme. KunFon laatimassa esityksessä ei näy, että vaikutusten arviointia olisi tehty.

KunFon työ olisi pitänyt sitoa myös tiukemmin Soteko-hankkeen työhön. Nyt esitetään ehdotuksia (esim. tutkintojen pituuksien lyhentäminen, duaalimallin poistaminen), jotka Sotekossa on hylätty ja jotka vaatisivat laajempaa koulutuspoliittista käsittelyä.

Kuntoutuksen ohjaajan, jalkaterapeutin ja apuvälineteknikon AMK-tutkintoja ei tule lakkauttaa eikä siirtää erikoistumiskoulutuksiksi

Kuntoutuksen ohjaajan, jalkaterapeutin ja apuvälineteknikon AMK-tutkinnot eroavat selkeästi toisistaan ja muista kuntoutuksen tutkinnoista ja ne tulee säilyttää. Jokaisella niillä on oma perustansa ja sisältönsä ja työelämässä omat paikkansa.

Em. tehtävissä tarvitaan sellaista ammattialakohtaista osaamista, joita ei lyhyillä erikoistumiskoulutuksilla voida saavuttaa. Kuntoutuspalveluissa on nykyään yhä enemmän asiakkaita, jotka tarvitsevat syvällistä kuntoutuksen jonkin erikoisalan osaamista.

13.2.2023

On huomioitava myös, että kuntoutuksen ohjaaja tarvitsee lääkinnällisen kuntoutuksen lisäksi sosiaalihuollon osaamista erityisesti asiakasohjaukseen, työkyvyn tukeen sekä päihde- ja mielenterveyden alueelle.

Ehdotukset kuntoutuksen ohjauksen AMK-tutkinnon lakkauttamisesta ovat myös ristiriidassa OKM:n päätökseen aloittaa uusi kuntoutuksen ohjauksen AMK-koulutus Laureassa tämän vuoden syksyllä.

KunFon tavoitteena oli koulutuspolkujen lyhentäminen, mutta ehdotettujen mallien mukaan koulutuspolut pitenisivät. Jos haluaa toimia esim. apuvälineteknikon, jalkaterapeutin tai kuntoutuksen ohjaajan tehtävässä, olisi ensin suoritettava esim. fysio- tai toimintaterapeutin AMK-tutkinto ja tämän jälkeen riittävän työelämäkokemuksen saatuaan voisi suorittaa erikoistumisopinnot. Eri ammatteihin hakeutuville on erilaiset kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet, joten fysio- tai toimintaterapeutin ”pakkotutkinto” ei ole mitenkään mielekästä.

Ei ole myöskään tarkoituksenmukaista muuttaa fysio- ja toimintaterapeutin tai muitakaan kuntoutuksen tutkintoja kuntoutuksen yleistutkinnoksi. Yhteisiä kuntoutuksen opintoja tarvitaan, yleiskuntouttajalle ei ole tarvetta työelämässä.

Erikoistumiskoulutusten järjestämiseen tarvittavan osaamisen saatavuus ja taso heikkenisivät, kun missään oppilaitoksessa ei enää olisi em. AMK-tutkintoon keskittyneitä opettajia.

Erikoistumiskoulutusten suorittaminen koituu opiskelijoille kalliiksi, kun työnantajat eivät aina katso niitä tarpeellisiksi eivätkä tue opiskelijaa näiden kustannuksissa.

Kuntoutuksen ammattikorkeakoulututkintoja ei pidä lyhentää 180 op:een

Tutkintojen pituuksien tulee olla edelleen 210 op, kuten Soteko-hankkeessa on ehdotettu muille sote-tutkinnoille. Kuntoutuksen ei pidä olla tästä irrallaan.

KunFon ehdotus 6 kuukauden työelämäkokemusjakson käyttöönotosta ja sen jälkeen suoritettavasta näyttökokeesta, ei ole kannatettava. Tämä vaikeuttaisi opiskelijan valmistumista, kun sopivaa työpaikka ei ehkä olisi saatavilla. Ohjaajien työtaakka lisääntyisi ja potilasturvallisuuden valvonta heikkenisi ilman laillistettuna/nimikesuojattuna toimimista. Osa saattaisi jäädä töihin ilman päättökoetta.

Toisen asteen kuntoutuksen erikoisammattitutkinnon suunnitteluun suhtaudumme kriittisesti

KunFon esityksestä ei selviä tutkinnon tarkoitus. Tehyn mielestä esitetty tutkinto ei palvele työelämää, jossa tarvitaan entistä syvällisempää osaamista. Aiemmin esimerkiksi kuntohoitajan tutkinnosta luovuttiin juuri rajallisen osaamisen takia. Nykyiset koulutusjärjestelmämme tarjoamat kuntoutuksen tutkinnot ovat riittävät eikä ole tarpeen lisätä tutkintojen määrää.

On todennäköistä, että ko. erikoisammattitutkinto tuottaisi päällekkäistä osaamista muiden tutkintojen kanssa. Tarkoituksenmukaista olisi mahdollistaa joustavat etenemispolut ammatillisista tutkinnoista kuntoutuksen korkeakoulututkintoihin.

13.2.2023

Ehdotetut nimikkeet ”Kuntoutumisen erityisohjaaja” ja ”kuntoutumisen ohjaaja/edistäjä” olisivat harhaanjohtavia sekä asiakkaille että muille sote-ammattilaisille. Nämä sotkeutuvat kuntoutusohjaajan tehtävään.

Toisen asteen oppilaitosten kuntoutusosaaminen on vajavaista eikä kuntoutustaustaisia opettajia ei ole tarpeeksi. Tutkinnoista olisi vaarassa tulla hoitotyölähtöisiä.

Pidämme välttämättömänä edellä esitettyjen näkökulmien huomioimisen kuntoutusalan koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisfoorumin jatkotyössä.

Kannanottomme on valmisteltu yhteistyössä **Kuntoutusohjaajat ry:n** ja **Suomen Jalkojenhoidaja- ja Jalkaterapeuttiliitto ry:n kanssa.**

Helsinki 13.2.2023

Millariikka Rytönen
Puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätiedot: Outi Töytäri, kuntoutusalan asiantuntija, outi.toytari@tehy.fi

Tiedoksi:

taru.koivisto@gov.fi

sanna.hirsivaara@gov.fi

petri.lempinen@gov.fi

marja-leena.lahteenmaki@tuni.fi

pirjo.h.vuoskoski@jyu.fi